

SKATTENYTT

OFFICIELLT ORGAN FÖR TAXERINGSNÄMNSORDFÖRANDENAS RIKSFÖRBUND

DISTRIBUTÖR AV MEDDELANDE FRÅN RIKSSKATTEVERKET

Nr 1-2 1972

Nyheter i skattelagstiftningen vid 1972 års taxering

Av skattedirektören hos riksskatteverket Arne Gustafson

Vid 1972 års taxering skall 1970 års sk skattepaket tillämpas första gången. Denna reform har betecknats som den mest genomgripande på den direkta beskattningens område under efterkrigstiden. Fysiska personer skall upprätta deklaration enligt dessa nya regler på en nykonstruerad deklarationsblankett. I samband därmed har de att beakta de nya påföljdsbestämmelser om skattetillägg och förseningsavgifter som också skall tillämpas första gången vid 1972 års taxering.

För att underlätta för skattskyldiga att upprätta korrekta deklarationer och för taxeringsnämnderna att åsätta riktiga taxeringar tillhandahålls inför 1972 års taxering information i form av upplysningsbroschyrer, kurser m m. Någon närmare presentation av detta mycket omfattande informationsutbud skall inte ges här — det torde i stor utsträckning redan vara känt. Här skall blott anmärkas att de traditionella hjälpmedlen i taxeringsarbetet, Skatte- och Taxeringsförfattningarna och Handledning för arbetet i taxeringsnämnd, också kommer att utges i nya upplagor genom riksskatteverkets försorg.

I det följande skall en översiktlig redogörelse lämnas för de nyheter inom området för den direkta beskattningen, som skall tillämpas första gången vid 1972 års taxering. För ett noggrannare studium av dessa nyheter hänvisas den intresserade till de artiklar som varit införda i denna tidskrift, ovan antytt informationsmaterial samt lagstiftningens förarbeten. Uppgift om författningsnummer samt nummer på propositioner och utskottsbetänkanden lämnas i anslutning till redogörelserna för de olika nyheterna.

Grundavdragen

SFS 1970:162-163 (Prop. 1970:70; BeU 40)

SFS 1970:633 (Prop. 1970:98; BeU 57)

Fysisk person åtnjuter numera grundavdrag i stället för ortsavdrag. Grundavdra-

get, som är lika stort vid den kommunala som vid den statliga taxeringen, utgör 4 500 kr för skattskyldig som har en till statlig inkomstskatt taxerad inkomst av högst 30 000 kr. När den statliga taxerade inkomsten är högre än 30 000 kr avtrappas grundavdraget med 20 % av den del av inkomsten som överstiger 30 000 kr. Detta innebär att den, vars statligt taxerade inkomst uppgår till eller överstiger 52 500 kr, inte erhåller något grundavdrag.

Nämnda huvudregel för grundavdragets beräkning gäller för skattskyldig, som varit bosatt här i riket under större delen av beskattningsåret. Den som varit bosatt i Sverige under kortare tid får åtnjuta grundavdrag med 375 kr för varje kalendermånad eller del därav, som han varit bosatt här. Även i detta fall sker en avtrappning av avdraget vid högre inkomster. Avtrappningen beräknas till 20 % av den del av den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten som överstiger 15 000 kr.

För skattskyldig som under beskattningsåret erlagt sjömansskatt skall grundavdraget beräknas med hänsyn till summan av hans till statlig inkomstskatt taxerade inkomst och hans beskattningsbara inkomst enligt förordningen om sjömansskatt. På detta sätt beräknat grundavdrag skall sedan minskas med en tolfedel för varje period om 30 dagar, som den skattskyldige uppburit till sjömansskatt beskattningsbar inkomst.

Till skillnad från vad som gällt i fråga om ortsavdragen skall gift skattskyldig inte tillgodoföras grundavdrag som andra maken inte kunnat utnyttja. Däremot kan givetvis ett i hemortskommunen helt eller delvis inte utnyttjat grundavdrag avräknas från den skattskyldiges inkomst i annan kommun efter samma principer som gällt beträffande ortsavdragen.

A- och B-inkomst

SFS 1970:163 (Prop. 1970:70; BeU 40)

Den individuella beskattningen av makar har endast avseende på inkomst som har karaktär av arbetsinkomst, s k A-inkomst. I fråga om s k B-inkomster, varmed förstås kapitalinkomster och liknande, gäller fortfarande sambeskattnings.

Med A-inkomst förstås inkomst av tjänst med undantag för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning. Som A-inkomst anses vidare inkomst av jordbruksfastighet och rörelse om den skattskyldige varit verksam i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. All övrig inkomst räknas som B-inkomst. Dock gäller en frigräns på 2 000 kr. Uppgår makars sammanräknade B-inkomster till högst detta belopp räknas de som A-inkomster.

Sambeskattnings av B-inkomster sker genom att B-inkomst hos den make, som har lägst A-inkomst, sammanläggs med och beskattas på toppen av andre makens inkomst. Härför måste vardera makens beskattningsbara A- och B-inkomster fastställas. Den beskattningsbara A-inkomsten beräknas härvid till skillnaden mellan den skattskyldiges sammanräknade A-inkomster av olika förvärvskällor och summan av hans allmänna avdrag, förlustavdrag, grundavdrag och avdrag för nedsatt skatteförmåga. Den beskattningsbara B-inkomsten erhålles genom att den skattskyl-

diges (sammanlagda) beskattningsbara inkomst minskas med hans beskattningsbara A-inkomst.

Skattereduktion

SFS 1970:167 (Prop. 1970:70; BeU 40)

SFS 1970:634 (Prop. 1970:98; BeU 57)

Skattereduktionen är ett avdrag på skatten, som införts för att kompensera vissa skattskyldiga för de skattehöjningar som eljest skulle bli följden av den individuella beskattningens genomförande. Reduktionen utgör högst 1 800 kr. Avdrag med detta belopp medges ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn under 18 år och gift skattskyldig, vars make saknar till statlig inkomstskatt taxerad inkomst. En avtrappad reduktion medges gift skattskyldig, vars make har en statlig taxering som understiger 4 500 kr. Reduktionen beräknas i sådant fall till 40 % av skillnaden mellan 4 500 kr och den taxerade inkomsten.

För att gift skattskyldig skall erhålla skattereduktion krävs dels att han själv varit bosatt i Sverige under någon del av beskattningsåret dels även att andre maken varit bosatt här under någon del av året. Avser andre makens bosättning i Sverige endast en mindre del av beskattningsåret utgör reduktionens maximibelopp 900 kr. Avtrappning sker vidare med 40 % av skillnaden mellan 2 250 kr och andre makens statligt taxerade inkomst.

Vid tillämpning av bestämmelserna om skattereduktion skall som taxerad inkomst anses även beskattningsbar inkomst enligt förordningen om sjömansskatt. Vidare skall skattskyldig tillkommande skattereduktion i förekommande fall minskas med en tolfedel för varje period om 30 dagar, under vilken han uppburit beskattningsbar sjöinkomst.

Skattereduktionen tillgodoförs vid debiteringen av skatt.

Avdragen för kommunalskatt och sjukförsäkringsavgift

SFS 1970:162—163 (Prop. 1970:70; BeU 40)

Genom 1970 års skattereform slopades rätten att göra avdrag för påförd kommunalskatt för fysisk person, oskift dödsbo och familjestiftelse. Vid 1972 års taxering får sålunda sådan skattskyldig inte göra avdrag för kommunalskatt, som påförts på grund av 1971 års taxering. Däremot får avdrag ske för kommunalskatt som påförts på grund av taxering år 1970 eller tidigare eller på grund av eftertaxering för år 1970 eller tidigare år. En förutsättning för avdragsrätt i nu nämnda fall är givetvis att skatten påförts under år 1971.

Den till avdraget för sjukförsäkringsavgift knutna schablon, som inneburit att sådant avdrag medgivits ensamstående skattskyldig med minst 150 kr och makar tillsammans med minst 300 kr, har också slopats. Däremot kvarstår rätten att göra avdrag för faktiskt påförd sjukförsäkringsavgift oförändrad.

Avdrag för underhåll av ej hemmavarande barn

SFS 1970:162—163 (Prop. 1970:70; BeU 40)

Rätten att erhålla avdrag för underhåll av ej hemmavarande barn har vidgats.

Såväl maximiavdraget som åldersgränsen har höjts. Fr o m 1972 års taxering gäller sålunda att avdrag medges med högst 1 500 kr för varje barn under 18 år. Vidare har det hittills gällande och ofta kritiserade beviskravet — intyg från barnavårdsnämnd, barnavårdsman eller kommunal förtroendeman — ändrats. Numera krävs intyg eller annat skriftligt bevis. Som exempel på tillräcklig bevisning kan nämnas avskrift av dom eller avtal om underhåll jämte postkvitton på utbetalt belopp.

Förvärvsavdrag

SFS 1970:162—163 (Prop. 1970:70; BeU 40)

SFS 1970:633 (Prop. 1970:98; BeU 57)

Reglerna om förvärvsavdrag har ändrats i ett flertal hänseenden. Som oförändrat villkor för att förvärvsavdrag skall medges gäller dock att den skattskyldige skall ha haft hemmavarande barn under 16 år.

En förutsättning för att gift skattskyldig skall erhålla förvärvsavdrag är numera att båda makarna haft A-inkomst. Är detta krav uppfyllt får avdrag åtnjutas av den make som haft den lägsta A-inkomsten eller, vid lika stora A-inkomster, den yngste av makarna. Det är således inte längre enbart hustrun som kan få förvärvsavdrag. Även för ensamstående barnförsörjare gäller som villkor för förvärvsavdrag att han eller hon haft A-inkomst.

Förvärvsavdraget beräknas för gift skattskyldig till 25 % av nettointäkt av rörelse och till 25 % av inkomst av tjänst, avdraget är dock högst 2 000 kr. Utgörs A-inkomsten av jordbruksinkomst är förvärvsavdraget 1 000 kr. För ensamstående skattskyldig beräknas avdraget på samma sätt oavsett om A-inkomsten utgör inkomst av jordbruksfastighet, rörelse eller tjänst. Procentsatsen är därvid 25 och maximibeloppet 2 000 kr.

Vid sk faktisk sambeskattnings, dvs då ene maken (mannen eller hustrun) driver jordbruk eller rörelse med biträde av andre maken, medges förstnämnde make förvärvsavdrag med värdet av andre makens arbetsinsats, dock högst 1 000 kr.

Förvärvsavdraget beräknas på den skattskyldiges A-inkomst. Med hänsyn till att all inkomst av tjänst utom periodiskt understöd utgör A-inkomst är numera även skattskyldig som uppbär pension och har hemmavarande barn i princip berättigad till förvärvsavdrag. Någon större praktisk betydelse lär dock denna utvidgning av avdragsrätten knappast få.

Det må slutligen nämnas att man vid bedömningen av vilken make som skall medges förvärvsavdrag i förekommande fall har att beakta inkomst ombord enligt förordningen om sjömansskatt. Däremot skall förvärvsavdrag inte beräknas på sådan inkomst.

Fosterbarnens ställning

SFS 1970: 162–163 (Prop. 1970: 70; BeU 40)

Genom ändring av 65 § KL har införts bestämmelse om att med barn skall förstås även fosterbarn. Ändringen innebär att den som har fosterbarn skall i alla hänseenden skattemässigt behandlas på samma sätt som den som har eget barn.

Skattefrihet för kommunala bostadstillägg

SFS 1970:162—163 (Prop. 1970:70; BeU 40)

SFS 1971:256 (Prop. 1971:104; SkU 36)

Till de skattelättnader 1970 års skattereform medförde för folkpensionärernas del hörde införandet av skattefrihet för kommunalt bostadstillägg enligt lagen om hustutillägg och för kommunalt bostadstillägg till folkpension. Genom beslut av 1971 års riksdag har kommunala bostadstillägg till handikappade också gjorts skattefria. De ändrade bestämmelserna skall tillämpas första gången vid 1972 års taxering.

Avdrag för nedsatt skatteförmåga

SFS 1970:162—163 (Prop. 1970:70; BeU 40)

SFS 1971:256 (Prop. 1971:104; SkU 36)

Reglerna om extra avdrag på grund av nedsatt skatteförmåga ändrades år 1970 såtillvida att avdragsmaximum för oförsörjda barn höjdes från 1 000 kr till 1 500 kr per barn. Enligt en år 1971 beslutad ytterligare ändring av bestämmelserna om extra avdrag vid existensminimum skall avdraget för skattskyldig, som är berättigad till skattereduktion, inte beräknas till högre belopp än att rätten till skattereduktion kan utnyttjas. Sistnämnda ändring är bl a av kommunfinansiell betydelse.

För beräkningen av extra avdrag för folkpensionärer tillämpas fr o m 1972 års taxering nya och förenklade regler. Enligt dessa skall en ensamstående folkpensionär vid sidan av full folkpension kunna ha en inkomst på 1 500 kr utan att påföras skatt. Motsvarande sidoinkomst skall för gifta vara 2 000 kr för makarna tillsammans. Uppgår sidoinkomsten till högst nämnda belopp skall sålunda extra avdrag medges med så stort belopp att beskattningsbar inkomst inte uppkommer. Vid högre sidoinkomster skall det extra avdraget i princip minskas med en tredjedel av sidoinkomstens ökning. Av förenklingskäl skall emellertid avdraget beräknas med hänsyn till storleken av den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten.

Riksskatteverket har den 16.12.1971 fastställt anvisningar till ledning för beräkningen av extra avdrag för folkpensionärer. Anvisningarna innefattar tabeller i vilka det extra avdragets storlek vid olika taxerade inkomster kan avläsas.

Skattefrihet för ersättning åt neurosedynskadade

SFS 1971:118 (Prop. 1971:66; SkU 25)

Enligt en år 1971 antagen lag om skattefrihet för ersättning åt neurosedynskadade skall sådan ersättning, som utgår på grund av ett år 1969 träffat förlikningsavtal mellan AB Astra och representanter för neurosedynskadade barn, inte utgöra skattepliktig inkomst för mottagaren. Lagen trädde i kraft den 12 maj 1971 men äger tillämpning även på ersättning som utbetalats dessförinnan.

Skattefrihet för avgångsvederlag till utövare av renskötsel

SFS 1971:443 (Prop. 1971:51; JoU 37)

Enligt beslut av 1971 års riksdag skall renägare med alltför litet renantal, vilken avvecklar sin renskötsel, erhålla ett avgångsvederlag. Genom tillägg till punkt 1 av

anvisningarna till 28 § KL har införts en bestämmelse om att sådant vederlag inte skall räknas som skattepliktig intäkt.

Avgift till VPC avdragsgill

SFS 1970:599 (Prop. 1970:99; BeU 56)

Enligt lagen om förenklad aktiehantering skall vissa uppgifter som åligger aktiebolag ombesörjas av Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag. Avgifter som aktiebolag härför erlägger till VPC utgör enligt en år 1970 antagen lag avdragsgill kostnad i den förvärvskälla, som utgör det betalande bolagets huvudsakliga verksamhet.

Realisationsvinstbeskattningen

SFS 1971:925—927 (Prop. 1971:135; SkU 64)

Under höstriksdagen har ändrade regler för beskattning av realisationsvinst vid marköverföring beslutats. De ändrade bestämmelserna har föranletts av att jorddelningslagen från årsskiftet ersatts av den nya fastighetsbildningslagen.

Vissa ändringar har också gjorts i förordningen om uppskov i vissa fall med beskattning av realisationsvinst och i förordningen om avdrag vid inkomsttaxeringen för avsättning till fond för återanskaffning av fastighet. Ändringarna i förstnämnda förordning innebär bl a att skattskyldig kan erhålla uppskov med realisationsvinstbeskattning också då ersättningsfastighet anskaffats före den realisationsvinstgrundande avyttringen.

En utförlig redogörelse för här nämnda ändrade bestämmelser finns på sid 28 i detta nummer av tidskriften.

Tidsfristerna för ingivandet till riksskatteverket av vissa dispensansökningar

SFS 1971:407 (Prop. 1971:60; SkU 35)

SFS 1971:922 (Prop. 1971:162; SkU 70)

Genom ändring i 53 § 3 mom KL, som trätt i kraft 1.7.1971, har ny bestämmelse införts om tidpunkten för ingivande till riksskatteverket av ansökan om dispens för dödsbo från behandling som handelsbolag. Den nya bestämmelsen innebär att ansökan om dispens skall göras senast under året efter det taxeringsår, då dödsboet första gången skall behandlas som handelsbolag.

För att livförsäkring skall anses som P-försäkring gäller som villkor att försäkringen meddelats i här i riket bedriven försäkringsrörelse. Bestämmelser härom infördes genom lagstiftning år 1969. Samtidigt bemyndigades riksskatteverket att i vissa fall medge dispens från nämnda villkor. Då den år 1969 fastställda tidsfristen för ingivande av dispensansökan visat sig vara för kort, har densamma nu förlängts med två år. Vidare har kravet, att utländsk medborgare för att erhålla dispens måste vara bosatt i Sverige då ansökan inges, slopats.

Skattskyldighet för AGE-stiftelser

SFS 1971:921 (Prop. 1971:162; SkU 70)

Enligt överenskommelser mellan organisationer av arbetsgivare och arbetstagare

har bildats sk AGE-stiftelser. Dessa stiftelser har till ändamål att utge avgångser-sättningar till friställda arbetstagare. I beskattningshänseende har AGE-stiftelserna ansetts böra jämföras med sådana personalstiftelser som avses i lagen om tryggande av pensionsutfästelse m.m. Samma begränsade skattskyldighet som för nämnda personalstiftelser har därför införts för AGE-stiftelserna genom ändring i 53 § 1 mom punkt d) KL.

Särskilt investeringsavdrag

SFS 1971:50 (Prop. 1971:11; SkU 7)

SFS 1971:923 (Prop. 1971:140; FiU 47)

I syfte att stimulera företagen till investeringar i maskiner och inventarier infördes genom beslut av 1971 års vårriksdag förordning om särskilt investeringsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt. Investeringsavdraget skulle enligt förordningen utgöra 10 % av kostnaden för maskiner och inventarier som anskaffats år 1971. Enligt beslut av höstriksdagen har investeringsavdraget höjts till 20 % räknat från årets ingång. Därjämte har beslutats att investeringsavdrag med 20 % skall få åtnjutas också för anskaffningar som görs under 1972.

Investeringsavdrag får åtnjutas av fysisk eller juridisk person, som driver rörelse, jordbruk eller skogsbruk och som under år 1971 eller 1972 anskaffar maskiner eller andra döda inventarier, vilka är avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten. Avdrag medges bl a inte för sk treårsinventarier eller för personbilar som inte används i yrkesmässig trafik eller uthyrningsrörelse. Ej heller är avdrag medgivet för begagnade inventarier.

En rad problem rörande investeringsavdraget har behandlats av f d länsassessorn Leif Wernevi i denna tidskrifts nr 12 år 1971.

Sparbankernas beskattning

SFS 1969: 741 (Prop. 1969: 99; BeU 58)

Genom beslut av 1968 års riksdag samordnades rörelsereglerna för affärsbanker, sparbanker och jordbrukets kreditkassor. I anslutning härtill beslöts också vissa ändringar i skattelagstiftningen i syfte att i beskattningshänseende likabehandla de nämnda kreditinstituten. De ändrade bestämmelserna trädde med ett undantag i kraft vid 1970 års taxering. Undantaget avsåg sparbanks rätt enligt 29 § 3 mom första stycket KL att under vissa förutsättningar göra avdrag med belopp, som avsatts till reservfond. Från och med 1972 års taxering föreligger emellertid inte längre rätt för sparbank till skattefri avsättning till reservfond.

Lokalförsäkringsbolagens beskattning

SFS 1969:749 (Prop. 1969:120; BeU 60)

1969 års riksdag beslöt omfattande ändringar i de bestämmelser som gäller beskattningen av försäkringsbolag. Ändringarna trädde i huvudsak i kraft vid 1971 års taxering. För de lokalt verksamma ömsesidiga försäkringsbolagen uppsköts dock ikraftträdandet till 1972 års taxering.

För lokalförsäkringsbolagen innebär 1969 års lagstiftning att de fr o m 1972 års taxering är skattskyldiga till såväl statlig som kommunal inkomstskatt för inkomst av försäkringsrörelse. Enligt övergångsbestämmelserna får dessa bolag i det bokslut som ligger till grund för 1972 års taxering i en sk övergångsfond redovisa skillnaden mellan å ena sidan summan av taxeringsvärden på fastigheter och marknadsvärden på övriga tillgångar vid räkenskapsårets ingång samt å andra sidan bokförda värden på samma tillgångar. De i övergångsfond redovisade beloppen får sedan t o m 1977 års taxering tas i anspråk för nedsättning av nettointäkten av rörelse. Riksskatteverket har 18.11 1971 meddelat anvisningar angående värderingen av de lokalt verksamma försäkringsbolagens lager vid 1972–1977 års taxeringar, RSV 1971 I nr 5: 4.

Ackumulerad inkomst

SFS 1970:908 (Prop. 1970:170; BeU 65)

Med tillämpning fr o m 1972 års taxering har vissa ändringar i förordningen om ackumulerad inkomst beslutats. Ändringarna är föranledda av 1970 års reformering av inkomstbeskattningen och innebär främst att reglerna om A- och B-inkomst i princip skall gälla vid tillämpning av förordningen.

Förmögenhetsbeskattningen

Av de förändringar på förmögenhetsbeskattningens område som ingick i 1970 års skattepaket trädde en — höjningen av skattepliktsgränsen till 150 000 kr — i kraft redan vid 1971 års taxering. Den höjda skattepliktsgränsen tillämpades då vid oförändrad skatteskala, vilket krävde tillfälliga avtrappningsregler beträffande förmögenheter som något översteg 150 000 kr. Fr o m 1972 års taxering gäller också den nya skatteskalen, vilken bl a innebär en skärpning av beskattningen av förmögenheter som överstiger 500 000 kr.

I samband med att spärreglerna vid förmögenhetsbeskattningen ändrats har den sk 30-gångerregeln slopats.

Familjeföretagens förmögenhetsbeskattning

SFS 1970:171 (Prop. 1970:71; BeU 41)

Särskilda skäl har ansetts tala mot en höjning av beskattningen av förmögenhet som ägare av mindre och medelstora företag investerat i företagen. Med hänsyn härtill har en särskild förordning om beräkning i vissa fall av beskattningsbar förmögenhet som är att hänföra till företag införts. Enligt denna förordning medges företagsägaren ett särskilt avdrag vid förmögenhetsberäkningen. Med företag förstås härvid verksamhet som avser jordbruk, skogsbruk eller rörelse, som den skattskyldige bedriver ensam eller tillsammans med andra personer eller som bedrivs av aktiebolag, handelsbolag, kommanditbolag eller dödsbo som den skattskyldige äger aktier eller andelar i. Förutsättningarna för avdragsrätt är i övrigt följande.

1. Företagets förmögenhetsvärde skall överstiga 500 000 kr men ej 2 miljoner kr.
2. Minst 75 % av företaget måste ägas av den skattskyldige ensam eller av honom tillsammans med högst nio andra personer.

3. Minst 75 % av den skattskyldiges förmögenhet måste vara nedlagd i företaget.

4. Den skattskyldige skall ha haft sin väsentliga försörjning av företaget.

Är dessa förutsättningar uppfyllda medges den skattskyldige avdrag med 25 % av den del av hans totala skattepliktiga förmögenhet som överstiger 500 000 kr.

Riksskatteverket har fastställt särskild blankett (K 4) att bifogas den allmänna självdeklarationen av skattskyldig som yrkar avdrag som här är ifråga.

Spärreglerna vid förmögenhetsbeskattningen

SFS 1970:172 (Prop. 1970:71; BeU 41)

De hittillsvarande spärreglerna vid förmögenhetsbeskattningen, 30-gångerregeln och 80-procentsregeln, har ersatts med en 80-85 procentregel. Enligt den nya regeln skall spärrbeloppet beräknas till 80 % av den till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomsten (ökad med ev till sjömansskatt beskattningsbar inkomst) till den del denna inte överstiger 200 000 kr och till 85 % av den del som överstiger 200 000 kr. Överstiger den skattskyldiges sammanräknade statliga och kommunala inkomstskatter, förmögenhetsskatt och sjömansskatt spärrbeloppet, nedsätts i första hand förmögenhetsskatten och i andra hand den statliga inkomstskatten med det överskjutande beloppet. Förmögenhetsskatten kan dock nedsättas till lägst ett belopp som svarar mot skatten på halva förmögenheten. Denna gräns gäller i det fall beskattningsbar förmögenhet fastställs gemensamt för makar eller för föräldrar och barn den gemensamma beskattningsbara förmögenheten.

Den nya spärregeln skall till skillnad från vad som gällt 80-procentsregeln tillämpas ex officio vid debitering av slutlig och tillkommande skatt.

Dubbelbeskattningsavtal

Enligt förslag i proposition 1971:24 har riksdagen godkänt ett mellan Sverige och Malaysia ingånget avtal för undvikande av dubbelbeskattning och förhindrande av skatteflykt beträffande inkomstskatter m m (SkU 19). Meddelanden angående ratifikation av avtalet har utväxlats 28.4.1971 och 31.5.1971. Tillämpningskungörelser har utfärdats 1971 (SFS 1971:1252 och 1253). Avtalet tillämpas första gången beträffande inkomsttaxering år 1969. I fråga om kupongskatt tillämpas dock avtalet beträffande sådan skatt som förfallit till betalning efter 1967 års utgång. Vidare gäller att avtalet i fråga om sjömansskatt och bevillningsavgift skall tillämpas på inkomst som förvärvats efter utgången av år 1967.

Riksdagen har vidare godkänt två tilläggsavtal till dubbelbeskattningsavtalet 24.12.1936 mellan Sverige och Frankrike (prop. 1971:112; SkU 42). Det ena avtalet har undertecknats 9.3.1971 och innehåller nya regler om beskattningen av utdelning. Detta avtal skall efter ratifikation tillämpas på utdelning som blivit tillgänglig för lyftning efter 1969 års utgång. Det andra tilläggsavtalet, som undertecknats 10.3.1971, avser beskattningen av annan inkomst än av utdelning. Sistnämnda avtal skall i princip tillämpas på inkomst, som förvärvas efter utgången av det år under vilket avtalet ratificerats. Dock skall artikel 6 i avtalet tillämpas på

inkomst som blivit tillgänglig för lyftning 1.1.1970 eller senare och vidare skall artikel 2 tillämpas första gången på inkomst av sjöfart eller luftfart som hänför sig till kalenderåret 1970 eller till räkenskapsår som avslutats under 1970.

Enligt förslag i proposition 1971:67 har riksdagen godkänt ett protokoll mellan Sverige och Sovjetunionen angående ömsesidig skattebefrielse för luftfartsföretag och deras anställda (SkU 21). Kungörelse om tillämpning av protokollet har utfärdats 7.5.1971 (SFS 1971:130) och trätt i kraft 19.5.1971. Den skall tillämpas på inkomst, som förvärvats 23.4.1971 eller senare, och vid taxering till statlig förmögenhetsskatt år 1971 eller senare.

Riksdagen har slutligen godkänt ett mellan Sverige och Norge ingånget avtal för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet (prop. 1971:172; SkU 65). Avtalet skall efter ratifikation tillämpas på inkomst som förvärvas efter utgången av år 1971 och på förmögenhet för vilken skatt utgår på grund av taxering fr o m år 1973.

Påföljderna vid överträdelser av skatteförfattningarna

SFS 1971:69—98 (Prop. 1971:10; SkU 16)

Ett nytt sanktionssystem vid överträdelser av skatte- och avgiftsförfattningarna har trätt i kraft 1.1.1972. Syftet med det nya systemets införande är bl a att nå en effektivare och jämnare tillämpning av påföljdsreglerna än tidigare varit fallet. Systemet grundar sig på det förslag skattestrafflagutredningen år 1969 avgav i betänkandet Skattebrotten (SOU 1969:42) och omfattar dels administrativa avgifter i form av skatte- eller avgiftstillägg och förseningsavgift, dels straffrättsliga påföljder.

Skattetillägg påförs skattskyldig, som i deklaration eller annat skriftligt meddelande till ledning för sin taxering lämnat oriktig uppgift, som, om den hade följts, skulle ha lett till för lågt skatteuttag. Tillägg skall också utgå om deklaration inte lämnats trots anmaning eller om skönsmässig uppskattning av skattskyldigs inkomst eller förmögenhet skett på grund av brister i deklaration eller i underlaget för deklaration. Skattetillägget utgör 50 % av det skattebelopp, som kunde ha undandragits om den oriktiga uppgiften följts eller på grund av underlåtenheten att lämna uppgift.

Förseningsavgift påförs skattskyldig, som underlåtit att inom föreskriven tid avlämna deklaration eller som trots anmaning underlåtit att underteckna i rätt tid lämnad deklarationshandling. Avgiften utgör 1 % av den skattskyldiges högsta beskattningsbara inkomst och 0,3 % av den del av den skattepliktiga förmögenheten, som överstiger skattefritt belopp. Högsta avgift är 300 kr eller i det fall deklaration inte lämnats trots anmaning 600 kr.

Skattetillägg får helt efterges om felaktigheten eller underlåtenheten är att anse som ursäktlig eller om det belopp som kunde ha undandragits är att anse som ringa. Även förseningsavgift kan efterges. Beslut om påförande av skattetillägg och förseningsavgift med anledning av taxeringen i första instans fattas av den lokala skattemyndigheten.

Bestämmelserna om de straffrättsliga påföljderna återfinns i skattebrottslagen, som ersatt skattestrafflagen. De straffrättsliga sanktionerna är inriktade på allvarligare överträdelse av skatte- och avgiftsförfattningarna. Huvudbrottet kallas skattebedrägeri och svarar närmast mot det hittillsvarande falskdeklarationsbrottet. Brottet är konstruerat som ett effektbrott och anses fullbordat först när gärningen medfört att skatt påförts med för lågt belopp. Straffet för skattebedrägeri är fängelse i högst två år. Vid grovt brott är dock maximum sex års fängelse. Vid ringa brott — skatteförseelse — är straffet böter.

Brottet vårdslös deklARATION enligt skattestrafflagen motsvaras i skattebrottslagen av vårdslös skatteuppgift. Straff är här avsett att utdömas endast i mera kvalificerade fall. Straffet är böter eller fängelse i högst två år.

En ingående redogörelse för det nya sanktionssystemet har lämnats av regeringsrättssekreteraren Sten Bergh i denna tidskrifts nr 10—11 år 1971.

Ändringar i taxeringsförordningen m m

Åtskilliga ändringar har med tillämpning fr o m 1972 års taxering gjorts i taxeringsförordningen och taxeringskungörelsen. Till största delen är här fråga om ändringar, som föranletts av att annan lagstiftning ändrats.

1970 års skattereform medförde ändringar i TF (SFS 1970:168) främst med avseende på deklarationsskyldigheten. Införandet av grundavdrag på 4 500 kr föränledde sålunda en höjning av deklarationspliktsgränsen för fysiska personer till samma belopp. Vidare infördes skyldighet för makar som båda har inkomst att uppge huruvida inkomst av förvärvskälla utgör A- eller B-inkomst.

Sedan 1.1.1971 tillämpas en ny förordning om kupongskatt (SFS 1970:624), i första hand föranledd av införandet av lagen om förenklad aktiehantering. I anslutning härtill har en ny punkt, 4 a, införts i 37 § 1 mom TF. Enligt denna punkt föreligger skyldighet för den som utbetalt utdelning på aktie i bolag, på vilket lagen om förenklad aktiehantering är tillämplig, att till ledning för taxeringen av den som är berättigad att lyfta utdelning lämna uppgift om utbetalt belopp (SFS 1970:625).

Under år 1970 genomfördes på grundval av ett betänkande som framlagts av 1967 års sjömansskattekommitté omfattande ändringar i förordningen om sjömansskatt (SFS 1970:410). I anslutning härtill har vissa ändringar gjorts i bestämmelserna i 37 och 39 §§ TF om redares skyldighet att lämna kontrolluppgift (SFS 1970:635).

Under år 1971 har en omorganisation av skatteförvaltningen i länen och av förvaltningsrättskipningen i kammarrätt och regeringsrätt beslutats. Förfarandet hos förvaltningsmyndigheter och förvaltningsdomstolar har vidare reglerats genom införandet av en förvaltningslag och en förvaltningsprocesslag. I anslutning härtill har i taxeringsförfattningarna vidtagits ett stort antal ändringar, för vilka någon närmare redogörelse inte kan lämnas inom ramen för denna översikt. Såvitt gäller taxeringen i första instans kvarstår i huvudsak TF:s bestämmelser oförändrade men i vissa hänseenden har TF:s regler ersatts av bestämmelserna i förvaltningslagen.

Ändringarna gäller bl a frågan om vad underrättelse om TN:s beslut skall innehålla samt jävsreglerna (SFS 1971:399 och 471, prop. 1971:60, SkU 35).

Slutligen har genom ändringar i taxeringsförordningen möjligheter skapats att utse mer än ett kronoombud i samma taxeringsnämnd. Antalet kronoombud får dock vara högst tre. Vid sammanträde i taxeringsnämnd med flera kronoombud får endast ett av kronoombuden delta i omröstningen (SFS 1971:813, prop. 1971:127, SkU 60).